

5. Dem'jankov V. Paradigma v lingvistike i teorii yazyka. Available at: < <http://www.infolex.ru/FORKB09.HTM> > [Accessed 26.02.2020].

Макарова А.О.

Makarova_AO@ukr.net

кандидат філософських наук, доцент,
докторант кафедри філософії та політології
Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

АРХЕТИП ЯК ЕЛЕМЕНТ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ДИСКУРСУ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

XX століття у філософії було часом дискурсу і наративу, часом уваги не до цифри, а до символічного знаку, часом не проектування, а спілкування. Багато дослідників погоджуються на тому, що ключовим моментом у цій спільній налаштованості на діалог був антропоцентризм [1, 10-13]. Здавалось би, центрація (концентрація) людини на людині – найприродніший з усіх способів ставлення, бо лише людина є мірою добра і зла, отже, потрібно просто правильно провести межі і розставити акценти. В цьому мало допомогти право як норма та філософія як думка. XX століття – час людського Logos – таким чином постійно нагадувало людині, що вона істота, здатна до розумного культурного і міжкультурного діалогу, заснованого на дотриманні меж. І хоча самі межі постійно змінювалися, відсувалися, переглядалися, основні межі все ж лишалися незмінними – любов, милосердя, толерантність, ерудованість, інтелігентність, відкритість, порозуміння. Сама поява у науковому дискурсі соціології на тлі безапеляційного тріумфу структурного функціоналізму феноменологічної, символічно-інтераакціоністської методологій вказує на те, що у XX столітті суб'єкт взяв від соціальних моделей «своє», відвоював належне йому місце живої, емоційної, непрогнозованої духовної сутності.

Спокусливо-легко звідси перейти до виявлення виключно позитивів «множинних реальностей» як «відкритих світів» [2, 137]. І все ж у XXI столітті те, що раніше було цінним та ціллю – людяність – трансформується у проєктивний

набір навичок, професійних вмінь, операцій. Спостерігається намагання загнати «вглиб» не лише духовні, а й фізичні параметри життя індивіда в соціумі, методом тотального вимірювання його «ефективності» цифровими та відсотковими матрицями. Вимоги до суб'єкта діяльності зростають, часто переступаючи нормальні правові межі, а механістично орієнтований соціум вимірює соціальну діяльність активністю в соціальних мережах [3, 121], забуваючи про те, що «активність» і «діяльність» - різні процеси. Якість спілкування програє кількості, а рейтинги, в яких не враховані життєві обставини, впливають на ставлення. Очевидно, що нові межі (горизонти) діяльності людини проводяться не там, де слід, якщо ми, звісно, все ще живемо в антропоцентричному світі. Віртуальними можуть бути простори, але не люди. Ігнорування людини людиною призводить до ефекту не просто постмодерністського «розмивання» меж, а відсутності будь-яких віх, на які може спертися стомлений індивід у зовсім не олімпійській гонитві за техногенними примарними оазами. Техноцентричний проект і його результати розходяться з людською дійсністю як мрія з реальністю, а сценарії антиутопій, в яких суспільство різко поділене на касти, набувають чіткості мізансцен (посилання).

Якщо неможливо зупинити суто правові процеси трансформації вимог до людини, то можливо і необхідно віднайти нову філософію, в якій здійсниться збалансування цифри і символу, живого і формального. Людині потрібно заново розпізнати себе у заплутаній павутині меж та алгоритмів, визначитися не з рейтингами та матрицями, а з якісною реалізацією тих можливостей, які в ній іманентно *при-сутні*. Наука, зокрема гуманітарна, повинна повернутися у межах міждисциплінарного дискурсу соціальної діяльності до витоків реальних людських інтеракцій, знайти чинники, що заново об'єднують роз'єднаних різноманітними градаціями людей. І якщо антропоцентричний підхід перестав влаштовувати людство XXI століття, а в теоцентричному кастова градація закріплена як легітимація влади і повернення до неї лише посилить ефект «брахманів» і «шудр», тоді потрібно звернутися до потенціалу космоцентричного світогляду, в якому безмежжя означає вільне спілкування духів-самостей, а діалектика Любові-Ненависті не призводить до воєн соціальних просторів. Кооперація та консолідація

духовних **сил** виявляється тут важливішою, ніж сукупність індивідуальних механічних **зусиль**. Альтернативою проектному підходу сучасним науковцям видається архетипний, і в межах живого наукового спілкування він набуває все більшої методологічної обґрунтованості. Вже не лише у психології існують мультиаспектні методики, за якими вимірювання людських потенціалів здійснюється через якісно інші параметри, ніж цифрові та відсоткові. У ХХІ столітті активно розвивається етнолінгвістика, на методологію архетипного підходу зорієнтовуються державне управління, педагогіка, політологія, економіка, мистецтвознавство, медицина, військова справа. В українській гуманітарній науці вирізняються роботи Е.Афоніна, О.Донченко, М.Ковтун, А.Кравченко, Т.Новаченко проводиться активна міжнародна співпраця [4]. У фокусі дослідницької уваги – зв'язок символу, знаку, образу, мови, мотиву, потреби, цінності, ідеалу, сприйняття, свідомості та підсвідомості як таких. Як інтеграційна стратегія поєднання методологічних підходів минулого і майбутнього у архетипній методології використовується концепт «**сценарію**», а не «**програми**». Ми погоджуємося з думкою М.Міщенко, що «ґрунтовне дослідження, актуалізація способу функціонування архетипічних сюжетів, образів, мотивів – можуть слугувати своєрідними сценаріями розвитку окремих народів» [5, 92]. Джерелами цього міждисциплінарного дискурсу є такі праці, як «Влада архетипу в психотерапії та медицині» Адольфа Гуггенбюля-Крейга, який між іншим влучно зазначає: «Циник хоть и выполняет свою работу корректно, тем не менее он равнодушен как к позитивным, так и негативным аспектам своей деятельности» [6, 23]. Архетип як амбівалентний елемент дискурсу соціального дозволяє маркувати різницю «світлого» та «темного» начал у людині, відновлюючи втрачені у віртуальних просторах межі добра і зла, а як елемент потужного трансцендентного ідеального забезпечує непідробний інтерес суб'єкта до власної діяльності.

Використана література:

1. Шарманова Н. М. Етнолінгвістика: навчальний посібник для студентів факультету української філології/Н.М.Шарманова; за ред.. Ж.В.Колоїз. - Кривий Ріг: НПП АСТЕРІКС, 2015. – 192 с.
2. Шевчук Ю. А. Інтернет-практика у контексті віртуалізації соціальної реальності /Шевчук Д.Г. – Київ: Вид-во НТУ імені М.П.Драгоманова, 2017. – 168 с.- (Культурологічний альманах: Випуск 6. Інноваційні технології в галузі культури). - С.136-138.
3. Хоменко Г.В. Формування конформістської свідомості в умовах суспільства гаджетів (на прикладі серіалу «Чорне дзеркало») /Хоменко Г.В. – Київ: Вид-во НТУ імені М.П.Драгоманова, 2017. – 168 с.- (Культурологічний альманах: Випуск 6. Інноваційні технології в галузі культури). - С.121-124.
4. Архетипіка і державне управління : зб. наук. пр. Української школи архетипіки, 1994–2014 = Архетипика и государственное управление : сб. научн. раб. Украинской школы архетипики, 1994–2014 [Електронний ресурс] / Національна академія державного управління при Президентові України ; за наук. ред. Е. А. Афоніна, О. В. Радченка, Г. Л. Рябцева. – Електрон. текстові, граф., зв. дан. та прикладна прогр. : [Текст парал. укр. і рос. мовами]. – К. : НТЦ «Псіхея», 2014. – (Серія : Відкрита дослідницька концепція ; вип. 18). – 1 електрон. опт. диск (CD ROM); 12 см. – Систем. вимоги : Pentium; 32 Mb RAM; Windows 95, 98, 2000, XP; MS Word 97-2000; CD ROM дисковод; mouse. – Загол. з екрану.
5. Міщенко М. М. Українські національні архетипи: від колективного несвідомого до усвідомленої національної ідентичності (до актуальності методології архетипічного аналізу)/Міщенко М.М. – Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Філософія. Філософські перипетії, № 1130, вип. 51. – С. 90-94.

6. Гуттенбюль-Крейг А. Власть архетипа в психотерапии и медицине. Перевод с немецкого С. С. Панкова. Научная редакция В.В. Зеленского. – СПб.: Б.С.К, 1997. – 117 с.

1.3. Філософія економіки: теоретичний та прикладний аспекти

Shevchuk N.A.,
nata520522@gmail.com
PhD, Assoc. Prof.,
orcid.org/0000-0003-0355-9793,
National Technical University of Ukraine
"Kyiv Polytechnic Institute named Igor Sikorsky",
Kyiv, Ukraine

MANAGEMENT THE ENTERPRISE'S COMPETITIVENESS

The main task of the modern enterprise are improve the technology of production and organization of labor in order to increase its competitiveness, productivity work, reducing the cost of production [1]. This task is solved through the introduction of an enterprise system of measures management the competitiveness.

Management the competitiveness enterprises is defined as a set of interrelated economic, organizational, and technological tools, which have the effect of increasing competitive advantage and determination of importance and value of management activity for successful development and functioning of the enterprise.

Interaction and interdependence of enterprise competitiveness management tools has to make systematic search for events to identify and take into account the main organizational, economic and technical components the influence of the internal and external environment of the enterprise in order to ensure the management potential of the enterprise for the increase its competitiveness.

Definition of the management objects is a key element in building an effective mechanism for managing an enterprise's competitiveness. The object of enterprise competitiveness management can be considered areas of effective activity and